DOPADY REFORMY PŘÍMÝCH DANÍ K ROKU 2015: VYHODNOCENÍ POMOCÍ MODELU TAXBEN

Libor Dušek, CERGE-EI a VŠE; Klára Kalíšková, Daniel Münich, CERGE-EI*

1. Motivace

Tvorba daňové legislativy by měla být založena na rigorózních empirických analýzách stávajícího daňového systému a odhadech dopadů navrhovaných reforem. Tento přístup, označovaný evidence-based policy, se zatím v tvorbě daňové legislativy v České republice neprojevuje. Ukázkou je i poslední koncepční daňová reforma, která byla schválena Parlamentem v roce 2011, avšak účinnost většiny ustanovení byla z administrativních důvodů odsunuta až k 1. lednu 2015. Schválený soubor daňových zákonů¹ měl za primární cíl zavést tzv. jedno inkasní místo – tedy placení daně z příjmů, sociálního a zdravotního pojistného na jednom úřadě a jednom formuláři. Kromě této administrativní změny ale reforma změnila i řadu důležitých parametrů přímých daní. Změny byly Parlamentem schváleny bez podrobnějších znalostí o jejich dopadech.²

V článku prezentujeme odhady hlavních dopadů této daňové reformy na úrovni daňových poplatníků a domácností. Odhady jsme získali pomocí nově vyvinutého TAXBEN modelu. Ten simuluje výši daní a dávek pro poplatníky a domácnosti v šetření Životní podmínky domácností (SILC), reprezentativním souboru zahrnujícím přes 20 tisíc osob. Hlavní přínosy článku do ekonomické literatury jsou následující: Za prvé, jedná se o nejkomplexnější vyhodnocení dopadů daňových reforem v České republice založené na mikrodtech. Hodnotíme vliv reformy na širokou škálu ukazatelů daňového systému: absolutní výši daní, průměrné a efektivní mezní daňové sazby, a to na úrovni jednotlivců i domácností.³ Analyzujeme dopady na skutečné poplatníky a rozdělení dopadů v populaci, a nikoli jen dopady na „typizované“ poplatníky.

Za druhé, dopady reformy analyzujeme separátně pro zaměstnance a živnostníky (OSVČ). Živnostníci představují přibližně 20 % ekonomicky aktivní populace, ale z důvodů datových či jiných omezení bývají opomíjeni v mikrosimulačních

* Tato práce byla podpořena grantem TAČR TD010033.

- 1 Zákon 458/2011Sb. o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů.
- 2 Důvodová zpráva obsahuje několik grafů ukazujících efektivní daňové sazby pro typizovaného zaměstnance a živnostníka v závislosti na jejich příjmu a dopady na rozpočet. Chybí analýza dopadů na „reálné“ poplatníky, vyjádření dopadů v korunách, či analýza dopadů na úrovni domácností.
- 3 Pomocí modelu TAXBEN jsme vyhodnotili též dopady na efektivní participační daňové sazby. Jelikož reforma nemění závislost výše daní na pracovní aktivitě poplatníka či domácnosti, jsou odhadnuté změny participačních sazeb velmi podobné změnám průměrných sazeb. A to i přes to, že úrovně participačních sazeb se výrazně liší od průměrných, viz Dušek, Kalíšková a Münich (2013). Výsledky jsou k dispozici na požádání.

evaluacích.⁴ Příjmy z podnikání jsou v Česku zdaněny výrazně odlišně od příjmů ze zaměstnání (Dušek, Kališková a Műnich, 2013) a hodnocená reforma mění daňové sazby odlišně pro tyto dva druhy příjmů. Hodnocení daňových reforem diferencovaně pro živnostníky a zaměstnance je nezbytné pro kompletní poznání jejich dopadů.

Za třetí, článek prezentuje možnosti nově vyvinutého modelu TAXBEN pro hodnocení daňových a dávkových politik. Model byl vyvinut explicitně se záměrem, aby sloužil k evaluaci reforem, ex post a zejména ex ante.

A za čtvrté, článek jako první přináší rigorózní vyhodnocení již schválené reformy. Přináší informace, které – při dodržení principů evidence-based policy – měly být známy zákonodárcům již v době schvalování reformy. Přestože je (v době psaní článku) pravděpodobné, že před rokem 2015 Parlament schválí další úpravy daní, reforma přináší změny v konstrukci daňových základů, které souvisí se zřízením jednoho inkasního místa a snahou sblížit daňové základy daně z příjmů, sociálního a zdravotního pojištění. Tím na dlouhou dobu dopředu nastavuje mantinely, ve kterých se příští změny daňových sazeb a dalších dílčích parametrů budou pohybovat.

V ČR existuje několik akademických studií, které se zabývají dopady daňových a sociálních reforem. Pavel (2009) hodnotí změny daňových a dávkových reforem v letech 2007 a 2008 na ukazatele motivace k práci s využitím datového souboru SILC 2005. Galuščák a Pavel (2012) také simulují dopady dávkové reformy z roku 2007 a ilustrují, jak změnila pracovní motivace osob v různých typech domácností. Schneider a Jelínek (2004) zkoumají distribuční dopady daňového a sociálního systému v letech 1999–2002. Náš model do této literatury přináší vyhodnocení reformy na úrovni jednotlivců i domácností, na základě reprezentativního vzorku populace, a ukazují změny většího počtu daňových parametrů (průměrných i mezních sazeb).

Následující kapitola prezentuje hlavní rysy hodnocené reformy. Kapitola 3 stručně popisuje model TAXBEN a jeho předpoklady; pro detailní popis odkazujeme čtenáře na předchozí články a on-line appendix.⁵ Ve čtvrté kapitole prezentujeme hlavní výsledky, tj. změny výše daní, a změny průměrných a mezních daňových sazeb. Výsledky jsou prezentovány záměrně věcně, bez normativních hodnocení. Implikace výsledků pro daňovou politiku jsou diskutovány v závěru.

2. Reforma přímých daní 2015

V článku vyhodnocujeme dopady změn zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání, které by (v době psaní článku) podle již schválených a platných zákonů měly vstoupit v účinnost 1. 1. 2015, ve srovnání s aktuálně účinnou legislativou (tj. účinnou v říjnu 2013).⁶ Hlavní změny jsou systematicky shrnuty v tabulce 1. Při výpočtu daní se projeví následovně:

4 Např. Immervoll (2004) nebo Galuščák a Pavel (2012) se zaměřují pouze na zaměstnance.

5 Dušek, Kališková, Műnich (2013, 2014). On-line appendix je dostupný na http://idea.cerge-ei.cz/files/taxben_append_cz_11_2013.pdf.

6 Přehlednost daňových změn komplikuje fakt, že zákon 500/2012Sb uzákonil dočasné změny přímých daní na roky 2013–2015. Tyto změny budou k 1. 1. 2015 platit a proto je zahrnujeme do našich odhadů.

a) Daň z příjmů fyzických osob

- Snižuje se základ daně pro příjmy ze zaměstnání. Nyní je základem daně superhrubá mzda, tj. součet hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojistného placeného zaměstnavatelem. Po reformě se stane základem daně mzda hrubá.
- Sazba daně se zvýší z 15 na 19 procent.
- Dnes si každý poplatník odečítá základní slevu na dani ve výši 24 840 Kč. Po reformě si ji nebudou moci odečítat poplatníci, jejichž základ daně převyší 48 násobek průměrné mzdy, tj. 1 242 000 Kč.

Tabulka 1

Hlavní uzákoněné změny daňových parametrů, 2013–2015

	2013	2015
Daň z příjmů		
Základ daně	superhrubá mzda + zisk	hrubá mzda + zisk
Daňová sazba – základní	15 %	19 %
sleva na dani - poplatník a nepracující manžel(ka)	24 840 bez ohledu na příjem	24 840 jen do 48-násobku průměrné mzdy
Zdravotní pojištění		
daňová sazba – zaměstnanci	4,5 %	6,5 %
daňová sazba - zaměstnavatelé	9,0 %	7,0 %
daňová sazba - živnostníci	13,5 %	6,5 %
základ – živnostníci	50 % zisku	100 % zisku
min. základ - živnostníci	50 % průměrné mzdy	100 % průměrné mzdy
Sociální pojištění		
daňová sazba – zaměstnanci	6,50 %	6,5 %
daňová sazba - zaměstnavatelé	25,0 %	25,0 %
daňová sazba - živnostníci	29,2 %	6,5 %
základ – živnostníci	50 % zisku	100 % zisku
min. základ – živnostníci, hlavní podnikání	25 % průměrné mzdy	120 % průměrné mzdy
min. základ – živnostníci, vedlejší podnikání	10 % průměrné mzdy	50 % průměrné mzdy

b) Sociální a zdravotní pojištění – zaměstnanci a zaměstnavatelé

- Sazba zdravotního pojistného placeného zaměstnancem se zvýší ze 4,5 % na 6,5 %.
- Zdravotní a sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem bude nahrazeno tzv. odvodem z úhrnu mezd.⁷ Sazba odvodu z úhrnu mezd bude 32 %, přičemž z takto vybrané částky půjde 7 % na zdravotní pojištění a 25 % na sociální pojištění. Tzn., že výše odvodů zaměstnavatele na sociální pojištění se nezmění a odvody na zdravotní pojištění klesnou z 9 % na 7 %.
- Maximální základ odvodů z úhrnu mezd bude nastaven na úrovni firmy ve výši 48-násobek průměrné mzdy krát počet zaměstnanců. Firem s průměrnou

⁷ Odvod z úhrnu mezd je počítán z celkového objemu vyplacených mezd, nikoli separátně z mezd každého zaměstnance. Z pohledu většiny zaměstnanců se jedná jen o nominální změnu, neboť z jejich mezd bude zaměstnavatel platit odvody jako doposud.

roční mzdou převyšující 1 242 000 Kč je zřejmě naprosté minimum. I z velmi vysokých mezd by tak měli zaměstnavatelé odvádět sociální pojištění, zatímco dnes je zastropováno právě na 48-násobku průměrné mzdy. (U zdravotního pojištění momentálně strop není).⁸

c) Sociální a zdravotní pojištění – živnostníci

- Efektivní sazby sociálního pojistného se snižují více než o polovinu. Dnes je základem pojistného polovina zisku a sazba je 29,2 %, tj. efektivní sazba činí 14,6 % zisku. Po reformě se pojistné bude počítat přímo jako procento zisku, ale sazba bude jen 6,5 %.⁹
- Nominální sazba zdravotního pojistného je nyní 13,5 % z poloviny zisku, tj. efektivní sazba činí 6,75 % ze zisku. O roku 2015 bude základem celý zisk a sazba 6,5 %, tj. nepatrné snížení.
- Minimální základ sociálního pojistného je dnes nastaven na 25 % roční průměrné mzdy (77 652 Kč) s tím, že se vztahuje k polovině zisku. Reforma minimální základ zvyšuje na 120 % roční průměrné mzdy (372 729 Kč) s tím, že se vztahuje k celému zisku. V praxi to znamená, že minimální pojistné se zvyšuje z 22 674 Kč na 24 227 Kč.
- Maximální základ sociálního pojištění se nominálně nezmění. Efektivní výše maximálního základu se ale snižuje na polovinu, neboť se s ním bude porovnávat celý zisk a ne jen jeho polovina jako dnes. Zatímco dnes jsou nad maximálním základem živnostníci se ziskem nad 2 484 000 Kč ročně, po reformě to budou živnostníci se ziskem nad 1 242 000 ročně.
- U živnostníků, kteří mají podnikání jako vedlejší zdroj příjmů, se minimální základ sociálního pojistného zvyšuje z 10 % průměrné mzdy na 50 % (a obdobně jako u hlavních příjmů popsaných výše bude pro minimální základ určující celý zisk, nikoli jeho polovina). To znamená praktické zvýšení minimálního pojistného ze 756 Kč na 841 Kč.

d) Sociální dávky

- Sociální dávky reforma explicitně nemění, ale může jejich výši nepřímě ovlivnit. Nárok i výše některých dávek jsou určeny podle čistého příjmu domácnosti, a daňová reforma čisté příjmy změní. Tyto změny dávek výpočty modelu zohledňují.

8 Existují možnosti, jak se odvodům z vysokých mezd vyhnout, jejichž ekonomické důsledky diskutujeme v závěru. Při modelování dopadů se držíme konzervativně zásady, že vyhodnocujeme dopady při aktuální ekonomické aktivitě a výši mezd, a nemodelujeme možnou daňovou optimalizaci.

9 Nižší pojistné živnostníků má být doprovázeno snížením důchodů, a to proporcionálně se snížením pojistného (viz § 16 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2015). Jelikož v současném důchodovém systému je jen slabý vztah mezi výší příspěvků a konečnou výší důchodů (Klazar a Slintáková, 2012), znamená snížení daní spolu se snížením důchodů daňovou výhodu pro živnostníky.

3. Model TAXBEN

Vyvinuli jsme nový TAXBEN model, který simuluje daně a dávky pro jednotlivce a domácnosti v datovém souboru Životní podmínky domácností (SILC). Pro detailní popis modelu, jeho předpoklady, přesné definice daňových sazeb, a rozdělení daňových sazeb v aktuálním daňovém a dávkovém systému odkazujeme na předchozí články (Dušek, Kališková, a Münich 2013, 2014) a na on-line appendix.¹⁰ Zde pouze shrneme hlavní koncepty.

SILC je shromažďován každoročně Českým statistickým úřadem podle metodiky standardizované pro všechny země EU. K vyhodnocení reformy používáme poslední dostupné vydání SILC (2011), které obsahuje informace o 8 866 domácnostech složených z 20 629 jednotlivců. Soubor obsahuje základní informace o struktuře každé domácnosti, jejím obydlí, ekonomické aktivitě a zdraví jednotlivých členů. Pro daňové simulace je podstatné, že uvádí roční mzdy každého člena (dělené na hlavní a vedlejší zaměstnání) a roční zisky z živnostenského podnikání (též členěné na hlavní a vedlejší podnikání). Údaje o příjmech se týkají příjmů z roku 2010. SILC též reportuje výši jednotlivých sociálních dávek obdržných domácností, daně z příjmů, a sociálního a zdravotního pojištění (pouze u zaměstnanců). SILC poskytuje váhy umožňující přepočet ze souboru na populaci. Tyto údaje jsou dostatečné pro modelování podstatných rysů daňového a dávkového systému, včetně většiny slev na dani, minimálních pojistných v závislosti na počtu měsíců podnikání, či odpočtů úroků z hypotéky.

Nevýhodou SILC je nízká kvalita dat o kapitálových příjmech. Ačkoli tyto položky v souboru existují, jejich výše je často nulová či nerealisticky nízká. Model tak simuluje pouze zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání. Z těchto důvodů prezentované výsledky zahrnují pouze jednotlivce s netriviálními příjmy,¹¹ a nezahrnují domácnosti důchodců.¹² Při tomto zaměření též nemá význam zahrnovat mezi příjmy či sociální dávky starobní a invalidní důchody.

Model nezahrnuje behaviorální změny, tj. bere hrubé mzdy a pracovní chování populace při daňových změnách jako dané. Simulované daně zahrnují všechny přímé daně, tj. daň z příjmů fyzických osob, sociální pojištění a zdravotní pojištění, a to včetně pojištění placeného zaměstnavatelem. Simulované dávky zahrnují peněžitou pomoc v mateřství, porodné, přídavky na děti, příspěvek na bydlení a dávky v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení). U dávek s nízkou mírou čerpání (příspěvek na bydlení a dávky v hmotné nouzi) modelujeme pravděpodobnost čerpání a simulované dávky odrážejí predikované čerpání a nikoli samotný nárok. Výstupy modelu prezentované v článku jsou na úrovni jednotlivců výše daní, průměrné daňové

10 http://idea.cerge-ei.cz/files/taxben_append_cz_11_2013.pdf.

11 Konkrétně s hrubými příjmy převyšujícími 8 000 Kč ročně.

12 Domácnost důchodců je domácnost s alespoň jedním neaktivním důchodcem, ve které zároveň není ani jeden potenciálně ekonomicky aktivní dospělý člen domácnosti (potenciálně ekonomicky aktivní osoba je osoba mezi 18 lety a věkem odchodu do důchodu, která není studentem a nemá vážný zdravotní problém).

sazby, a efektivní mezní daňové sazby. Na úrovni domácnosti to jsou výše čistých daní a průměrné čisté daňové sazby (tj. rozdíl mezi daněmi a dávkami v absolutním vyjádření a v poměru k příjmům domácnosti). Na agregátní úrovni to jsou příjmy státního rozpočtu z přímých daní a výdaje na dávky. Konstrukce mezních sazeb, ač jsou definovány pro jednotlivce, zohledňuje vazby mezi změnou příjmu a změnou daní či dávek na úrovni domácnosti jako celku (např. situaci, kdy se celé domácnosti snižují dávky v důsledku zvýšení příjmu jednoho člena).

Tabulka 2

Základní charakteristiky jednotlivců a domácností

	Jednotlivci						Domácnosti	
	s příjmy jen ze zaměstnání		s příjmy jen ze živnosti		s příjmy z podnikání i ze živnosti		všechny nedůchodcovské domácnosti	
	(průměr)	(s. o.)	(průměr)	(s. o.)	(průměr)	(s. o.)	(průměr)	(s. o.)
Hrubý příjem (zaměstnání a živnost)	254 965	168 262	373 512	361 216	405 270	253 395	434 311	349 624
Hrubý příjem ze zaměstnání	254 965	168 262	0	0	256 177	214 933	335 068	286 880
Hrubý příjem z živnosti	0	0	373 512	361 216	149 093	156 615	99 243	272 918
Celkové (čisté) daně*	133 927	99 474	107 412	127 331	176 848	142 263	205 585	173 475
Daň z příjmů	19 448	31 680	23 433	61 727	34 728	45 980	32 106	55 205
Sociální a zdravotní pojištění	114 479	70 757	83 979	68 122	142 119	99 627	173 480	124 790
Pobírané dávky							21 244	40 553
Procento domácností pobírajících dávky							36 %	0,48
Věk (jednotlivce nebo přednosty domácnosti)	39,7	10,6	42,2	9,9	41,4	9,4	45,16	12,03
Počet dětí	0,78	0,92	0,88	0,98	0,98	0,98	0,77	0,95
Počet spotřebních jednotek v domácnosti (OECD definice)							2,2	0,79
Počet osob/domácností (populace)	3 703 576		720 324		116 666		3 052 996	
Počet osob/domácností (SILC)	7 099		1 031		199		5 794	

Poznámka: Zahnuje jednotlivce s nezanedbatelnými příjmy (nad 8000 Kč ročně) a nedůchodcovské domácnosti (domácnosti, ve kterých není nepracující důchodce nebo je v nich alespoň jeden potenciálně ekonomicky aktivní člen). Všechny příjmy, daně a dávky jsou uvedeny v Kč za rok. Pozorování jsou vážena koeficienty pro přepočítání na celkovou populaci.

* U jednotlivců uvádíme celkové zaplacené daně (daň z příjmu a sociální a zdravotní pojištění). U domácností uvádíme celkové čisté daně, tj. rozdíl mezi zaplacenými daněmi a přijatými dávkami.

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013.

Tabulka 2 podává hlavní údaje o příjmech a daních jednotlivců a domácností před reformou. Zaměstnanci mají v průměru nižší hrubé příjmy než živnostníci (254 965 Kč ročně oproti 373 512 Kč ročně), ovšem platí vyšší celkové daně (133 927 Kč oproti 107 412 Kč).¹³ Domácnosti odvedou na daních v průměru 205 585 Kč ročně a inkasují 23 682 Kč na sociálních dávkách, přičemž plných 40 % domácností má nárok na alespoň jednu sociální dávku.

4. Výsledky

4.1 Dopady reformy na výši daní, průměrné daňové sazby, a daňovou progresivitu

Grafy 1a a 1b ukazují změnu roční výše daní na úrovni jednotlivců, separátně pro živnostníky a zaměstnance. Každý bod v grafu představuje poplatníka v datovém vzorku, a plná čára zobrazuje vážený průměr v populaci. Tabulka 3 potom ukazuje průměrné dopady podle příjmových decilů.

Reforma výrazně snižuje daně všem živnostníkům s příjmy nad 220 000 Kč ročně. Snížení činí v průměru od 4 367 Kč v pátém decilu až po 45 919 Kč v desátém decilu. Živnostníkům s příjmy mezi 1,5 až 2 miliony Kč klesají daně až o 50–100 000 Kč. Důvodem je razantní snížení efektivní sazby sociálního pojištění, které převažuje nad zvýšením sazby daně z příjmů.

Zaměstnancům – vyjma těch s příjmy nad 1 242 000 Kč – se daně mírně snižují. V dolních dvou příjmových decilech se prakticky nemění, v dalších klesají v průměru o 1 326 Kč (třetí decil) až po 4 278 Kč (devátý decil). Zaměstnancům v nejvyšším příjmovém decilu s příjmy těsně pod 1 242 000 Kč daně klesají až o 15 000 Kč. Zaměstnancům s příjmy nad touto hranicí se naopak celkové daně výrazně zvyšují, od 25 000 Kč v případě zaměstnanců těsně nad stropem až po 200 000 Kč v případě zaměstnanců s příjmy kolem 2 milionů Kč. Důvodem je odvod z úhrnu mezd, díky kterému budou příjmy nad stropem nově zdaněny 25 procentní sazbou, a k tomu tito zaměstnanci ztrácejí základní slevu na dani. Tato změna se týká úzké skupiny zaměstnanců s nejvyššími příjmy.¹⁴

Grafy 2a a 2b zobrazují změny průměrných daňových sazeb na úrovni jednotlivců. Prakticky všem živnostníkům s příjmy nad 370 000 Kč se daňové zatížení snižuje o 4,4 procentní body. U živnostníků s nižšími příjmy změna průměrné daňové sazby fluktuje mezi minus 10 a plus 5 procentními body. Největší nárůst průměrné daňové zátěže se týká živnostníků s příjmy právě na hranici minimálního základu sociálního pojištění, tj. okolo 155 000 Kč.

Zaměstnancům průměrná daňová sazba klesá v průměru jen o 0,1 procentního bodu, a není mezi nimi velký rozptyl. V nejhudších decilech průměrná daňová sazba roste o cca 0,5 procentního bodu, v ostatních decilech klesá o 0,2–0,3 procentní body. Zaměstnancům s příjmy nad 1 242 000 Kč potom daňové zatížení roste o 1,5 až o 5 procentních bodů.

13 Skutečný zisk živnostníků je navíc velmi pravděpodobně vyšší než zisk reportovaný v SILC především z důvodu četného využívání paušálních výdajů.

14 Dle souboru SILC tvoří zaměstnanci s příjmy nad 1 242 000 Kč jen 0,3 procenta zaměstnanců.

Graf 1a

Změna celkových daní: příjmy z podnikání

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

Graf 1b

Změna celkových daní: příjmy ze zaměstnání

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

Graf 2a

Změna průměrných daňových sazeb: příjmy z podnikání

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

Graf 2b

Změna průměrných daňových sazeb: příjmy ze zaměstnání

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

S průměrnými sazbami úzce souvisí i otázka daňové progresivity. Změny progresivity lze posuzovat – mimo jiné – pomocí podílů jednotlivých příjmových decilů na celkových příjmech a celkových daních. Tabulka 4 tyto podíly ukazuje před reformou a po ní, separátně pro příjmy ze zaměstnání a podnikání a též pro celkové příjmy. Mezi živnostníky mírně klesá podíl každého z horních třech decilů na celkových daních (o 0,4–0,5 procentních bodů) a naopak roste podíl nižších decilů, zejména třetího a čtvrtého. Progresivita zdanění živnostníků se tedy mírně snižuje. U zaměstnanců ke změně podílů jednotlivých decilů na daních prakticky nedochází, jen podíl nejvyššího decilu roste o 0,3 procentního bodu.

Tabulka 3

Změna průměrných daňových sazeb dle příjmových decilů

příj- mový decil	příjmy z podnikání				příjmy ze zaměstnání			
	hrubý příjem v decilu	změna celkové daně	změna ATR		hrubý příjem v decilu	změna celkové daně	změna ATR	
	(průměr)	(průměr)	(průměr)	(s. o.)	(průměr)	(průměr)	(průměr)	(s. o.)
1	42 246	-1 664	-0,032	0,037	45 147	60	0,006	0,006
2	104 345	-2 218	-0,022	0,038	106 654	-6	0,005	0,004
3	142 051	1 004	0,006	0,031	147 178	-1 326	-0,002	0,004
4	183 934	417	0,003	0,031	179 913	-1 737	-0,002	0,004
5	232 691	-4 367	-0,019	0,021	210 118	-2 074	-0,002	0,003
6	282 301	-9 039	-0,032	0,015	238 178	-2 408	-0,002	0,003
7	344 782	-13 580	-0,039	0,006	270 922	-3 012	-0,002	0,003
8	415 697	-18 219	-0,044	0,005	308 265	-3 511	-0,003	0,002
9	518 702	-22 760	-0,044	0,003	367 222	-4 278	-0,003	0,002
10	1 077 743	-45 919	-0,043	0,006	605 418	-1 888	-0,001	0,009
celkem	331 233	-11 452	-0,026	0,029	247 480	-2 012	0	0,005

Poznámka: Zahnuje jednotlivce s nezanedbatelnými příjmy (nad 8000 Kč ročně). Příjmy a celkové daně jsou uvedeny v Kč za rok. Pozorování jsou vážena koeficienty pro přepočet na celkovou populaci.

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

Zajímavý je pohled na progresivitu zdanění příjmů jako celku, bez ohledu na jejich zdroj. Systém před reformou je téměř zcela proporcionální – podíly jednotlivých decilů na daních se téměř rovnají jejich podílům na příjmech. Podíl nejvyššího decilu na daních (26,7%) se dokonce přesně rovná jeho podílu na příjmech.¹⁵ Výrazným snížením daní živnostníkům, a to zejména těm s vyššími příjmy, reforma dosahuje toho, že podíl nejvyššího decilu na daních (26,5 %) bude dokonce nižší než jeho podíl na příjmech. V tomto aspektu by český daňový systém vykazoval i mírnou degresivitu.

15 Progresivita zdanění všech příjmů je nižší než progresivita posuzovaná separátně pro zdanění příjmů ze zaměstnání či z podnikání. Důvodem je, že příjmy z podnikání jsou zdaněny výrazně méně, a zároveň ve vyšších příjmových decilech jsou příjmy z podnikání disproporčně více zastoupeny (viz poslední sloupec tabulky 4).

V dolních řádcích tabulky 4 reportujeme formální měřítka daňové progresivity, a to koncentrační koeficienty daní a jejich podíly ke Giniho koeficientu příjmů.¹⁶ V proporcionálním systému je podíl koncentračního a Giniho koeficientu roven jedné a hodnoty více vzdálené od jedné ukazují na vyšší progresivitu. Zkoumaná reforma snižuje hodnotu tohoto ukazatele jak u zdanění příjmů z podnikání (z 1,08 na 1,04), tak u zdanění celkových příjmů (z 1,06 na 1,02). I dle tohoto měřítka reforma snižuje progresivitu daňového systému.

Tabulka 4

Podíly decilů na příjmech a daních, před a po reformě

příj- mový decil	příjmy ze zaměstnání			příjmy z podnikání			celkové příjmy			
	podíl decilu na příjmech	podíl decilu na daních		podíl decilu na příjmech	podíl decilu na daních		podíl decilu na příjmech	podíl decilu na daních		podíl příjmů z podni- kání
		před reformou	po reformě		před reformou	po reformě		před reformou	po reformě	
1	0,018	0,015	0,015	0,013	0,016	0,016	0,019	0,017	0,017	0,109
2	0,043	0,035	0,035	0,032	0,036	0,038	0,042	0,037	0,038	0,183
3	0,059	0,052	0,052	0,042	0,039	0,046	0,057	0,052	0,053	0,156
4	0,074	0,067	0,067	0,058	0,050	0,058	0,069	0,067	0,068	0,112
5	0,085	0,080	0,080	0,070	0,062	0,065	0,083	0,084	0,085	0,090
6	0,103	0,100	0,100	0,081	0,068	0,066	0,089	0,091	0,091	0,147
7	0,102	0,102	0,101	0,119	0,107	0,103	0,105	0,110	0,111	0,111
8	0,124	0,126	0,125	0,122	0,114	0,109	0,121	0,125	0,124	0,184
9	0,148	0,155	0,154	0,139	0,139	0,134	0,148	0,150	0,148	0,263
10	0,245	0,268	0,271	0,323	0,370	0,366	0,267	0,267	0,265	0,413
Gini koef.	0,33	0,37	0,37	0,43	0,47	0,45	0,35	0,37	0,36	
Podíl		1,13	1,13		1,08	1,04		1,06	1,02	

Poznámka: Zahnuje jednotlivce s nezanedbatelnými příjmy (nad 8000 Kč ročně). Pozorování jsou vážena koeficienty pro přepočet na celkovou populaci.

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

4.2 Dopady reformy na mezní daňové sazby

Důležitým údajem o reformě je její dopad na efektivní mezní daňové sazby (grafy 3a a 3b a tabulka 5). Mezní daňové sazby ukazují, jak silnou mají poplatníci motivaci usilovat o zvýšení příjmů, či naopak provádět legální i nelegální daňové úniky. Třetina živnostníků klesá mezní daňová sazba o 4,4 procentní body – jedná se o živnostníky s příjmy mezi 370 000 a 1 242 000 Kč. Ještě větší část živnostníků – přibližně 40 procent – zaza-

16 Koncentrační koeficient, obdobně jako Giniho koeficient, je podíl plochy mezi diagonálou čtverce o straně 1 a koncentrační křivkou k ploše pod diagonálou. Koncentrační křivka $FT(q)$ udává podíl celkových daní placených q procenty poplatníků s nejnižšími příjmy (Seidl, Pogorelskiy and Traub (2013), p. 19). Koncentrační koeficient daní se liší od Giniho koeficientu daní, neboť pořadí poplatníků od nejnižších k nejvyšším příjmům se nutně nekryje s pořadím poplatníků od nejnižších daní k nejvyšším.

menává pokles mezní sazby o 10–11 procentních bodů. Jedná se jednak o velkou část živnostníků s příjmy pod 370 000 Kč, kteří budou po reformě pod minimálním základem sociálního pojištění a budou platit fixní sociální pojistné. Dále se jedná o živnostníky s příjmy nad 1 242 000 Kč, kteří budou nově nad maximálním základem sociálního pojistného, a jejich mezní daňová sazba klesne ze 43,4 % na 32,5 %.¹⁷

U naprosté většiny zaměstnanců nedochází ke změně mezních daňových sazeb, které tak zůstávají na nejběžnějších hodnotách 48,6 % (pro zaměstnance platící pozitivní daň z příjmů a pod maximálními základy pojistného), eventuálně 33,6 % (pro zaměstnance platící nulovou daň z příjmů). Zaměstnancům s nejvyššími příjmy se mezní daňová sazba zvyšuje z dnešních 33,8 % na 48,8 % a dostává se prakticky na úroveň sazby pro zaměstnance se středními a vyššími příjmy.

Tabulka 5

Změna efektivních mezních daňových sazeb dle příjmových decilů

příjmový decil	příjmy z podnikání		příjmy ze zaměstnání	
	změna EMTR		změna EMTR	
	(průměr)	(s.o.)	(průměr)	(s.o.)
1	-0,053	0,732	-0,004	0,119
2	-0,069	0,105	-0,037	1,042
3	0,078	0,105	-0,004	0,037
4	-0,084	0,121	0,012	0,329
5	-0,106	0,059	0,002	0,036
6	-0,086	0,052	-0,003	0,021
7	-0,085	0,051	-0,015	0,371
8	-0,041	0,017	-0,001	0,013
9	-0,044	0,003	0,001	0,360
10	-0,056	0,032	0,004	0,027
celkem	-0,030	0,591	0,000	0,466

Poznámka: Zahrnuje jednotlivce s nezanedbatelnými příjmy (nad 8000 Kč ročně). Příjmy a celkové daně jsou uvedeny v Kč za rok. Pozorování jsou vážena koeficienty pro přepočet na celkovou populaci. Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

17 Pro úplnost živnostníkům s příjmy nad 2 484 000 Kč (mimo graf), kteří jsou nad stropem již dnes, mezní daňová sazba roste z 28,8 % na 32,5 %.

Graf 3a

Změna efektivních mezních daňových sazeb: příjmy z podnikání

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

Graf 3b

Změna efektivních mezních daňových sazeb: příjmy ze zaměstnání

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

4.3 Dopady reformy na domácnosti

Grafy 4 a 5 a tabulka 6 ukazují, jak se reforma projeví v životní úrovni domácností. Ačkoli je reforma reformou daňového systému, distribuční dopady na domácnosti se mohou lišit od dopadů reformy na jednotlivce, protože dávkový systém interaguje s dopady daňového systému odlišně v odlišných typech domácností. Ukazujeme změny výše čistých daní domácností, tj. součet daní placených všemi členy minus dávky inkasované celou domácností, a tomu odpovídající změny čisté daňové sazby, tj. podíl čistých daní na celkových (superhrubých) příjmech domácnosti ze zaměstnání a podnikání. Příjmy i změna daní jsou přepočteny na spotřební jednotku domácností dle definice OECD.¹⁸ Naprostá většina domácností zaplatí na čistých daních méně než dnes, v průměru o 2 968 Kč na spotřební jednotku méně. V řádu stokorun ročně na spotřební jednotku se čisté daně snižují domácnostem v dolních dvou decilech, a v řádu 1 000 až 10 000 Kč ročně na jednotku domácnostem v horních decilech.

Graf 4

Změna čistých daní na jednotku domácnosti

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

¹⁸ Počet spotřebních jednotek domácnosti je součtem vah všech členů domácnosti. Váhy jsou definovány následovně: 1 pro předsedu domácnosti; 0,7 pro ostatní členy domácnosti starší 13 let; 0,5 pro děti do 13 let.

Graf 5

Změna čisté daňové sazby, domácnosti

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

V relativním vyjádření čisté daňové zatížení domácností klesá o 0,7 procentního bodu, přičemž nejvýraznější pokles je u nejhudšího decilu (o 1,4 procentního bodu) a u dvou nejbohatších decilů (o 0,9 respektive 1,3 procentního bodu). Důvodem pro výraznější průměrný pokles u nejbohatších decilů je, že jsou v nich disproporčně zastoupeni živnostníci, jimž daň klesá více. Na grafu 5 jsou dobře viditelné dva „pásky“ domácností – domácností zaměstnanců, kde daňová sazba klesá jen nepatrně, a domácností živnostníků, jimž klesá daňová sazba o 4 procentní body. (Domácnosti mezi nimi mají oba zdroje příjmů, a s vyšší úrovní příjmů získávají větší váhu domácnosti s příjmy z podnikání, což se projevuje poklesem průměrné změny daňové sazby.) Reforma má velmi heterogenní dopady na domácnosti s příjmy nad 500 000 Kč na jednotku, v rozsahu od poklesu čisté průměrné daňové sazby o 5 procentních bodů přes nulovou změnu po růst o 8 procentních bodů. Důvodem je, že v těchto příjmových pásmech se nacházejí domácnosti s dominantními příjmy z podnikání, domácnosti s příjmy ze zaměstnání, kde všichni pracující členové jsou pod stropem sociálního pojistného, i domácnosti s příjmy ze zaměstnání, kde alespoň jeden pracující je pod stropem. Na každý z těchto typů domácností reforma dopadá zcela odlišně.

Tabulka 6

Změna čistých daní a čisté daňové sazby domácností podle decilu příjmu

příjmový decil	hrubý příjem domácnosti na spotřební jednotku (Kč/rok)	změna čistých daní na spotřební jednotku (Kč/rok)	změna průměrné čisté daňové sazby (p. b.)	
			(průměr)	(s. o.)
1	7 617	-34	-0,014	0,04
2	69 295	-464	-0,004	0,015
3	104 015	-1 081	-0,005	0,015
4	132 808	-1 420	-0,005	0,011
5	161 038	-1 855	-0,005	0,011
6	191 390	-2 369	-0,005	0,01
7	227 540	-3 325	-0,007	0,012
8	272 199	-3 829	-0,006	0,01
9	334 370	-5 519	-0,009	0,013
10	564 406	-9 801	-0,013	0,02
celkem	206 377	-2 968	-0,007	0,015

Poznámka: Zahrnuje nedůchodcovské domácnosti (domácnosti, ve kterých není nepracující důchodce nebo je v nich alespoň jeden potenciálně ekonomicky aktivní člen). Příjmy a čisté daně jsou uvedeny v Kč za rok.

Pozorování jsou vážena koeficienty pro přepočet na celkovou populaci.

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

4.4 Dopady reformy na rozpočet

Celkové daňové příjmy dle našich simulací klesají o 19,2 mld. Kč (tabulka 7). Za celkovou sumou jsou velké rozdíly ve složení daní – pokles daně z příjmu od zaměstnanců (-10 mld.), nárůst daně z příjmů od živnostníků (+11,7 mld.) a velký pokles soc. pojistného od živnostníků (-21,4 mld.). Celkově daně placené zaměstnanci klesají o menší částku než živnostníkům (8,4 respektive 10,8 mld. Kč), přestože nyní se živnostníci podílí na celkových daňových příjmech přibližně jednou sedminou. I toto ilustruje, jak reforma relativně více snižuje daně živnostníkům.

Tabulka 7

Dopad reformy na daňové příjmy a výdaje na dávky (v mil. Kč za rok)

Daně	2013	změna	Dávky	2013	změna
Daň z příjmů			porodné	130	-12
příjmy ze zaměstnání	79 812	-9 962	mateřská	5 642	0
příjmy z podnikání	19 414	11 659	rodičovský příspěvek	26 345	0
celkem	99 225	1 698	přídavky na děti	4 255	79
Pojistné - sociální			příspěvek na bydlení	6 870	44
příjmy ze zaměstnání	322 381	1 511	příspěvek na živobytí	2 869	6
příjmy z podnikání	45 623	-21 434	doplatek na bydlení	1 225	3
celkem	368 004	-19 924			
			podpora v nezaměstnanosti	9 355	0
Pojistné - zdravotní			ostatní	12 854	0
příjmy ze zaměstnání	146 169	0			
příjmy z podnikání	24 576	-989			
Všechny daně					
příjmy ze zaměstnání	548 361	-8 451			
příjmy z podnikání	89 613	-10 764			
celkem	637 974	-19 215	celkem	69 545	120

Zdroj: SILC 2011, TAXBEN model na základě legislativy roku 2013 a 2015.

5. Závěry

V článku jsme představili praktické využití nového modelu TAXBEN k detailnímu empirickému vyhodnocení daňových reforem. Hlavní přidaná hodnota modelu spočívá ve vyhodnocení reforem na reprezentativním souboru jednotlivců a domácností, díky čemuž dokáže poskytnout obraz o rozdělení dopadů v populaci skutečných daňových poplatníků. Model též zohledňuje velké množství dílčích parametrů daňového a dávkového systému, predikuje změny demotivačních a redistribučních ukazatelů daňového systému a posuzuje diferencovaně zdanění příjmů z podnikání a ze zaměstnání.

Druhým hlavním poselstvím článku je vyhodnocení reformy jako takové. Naším primárním záměrem je prezentovat pozitivní empirická fakta, nicméně v závěru diskutujeme některé normativní implikace. V souladu s přístupem Mirrlees Review (Mirrlees, 2010a a 2010b) nehodnotíme změnu v celkové výši daní – ta je nevyhnutelně otázkou politického konsensu ohledně optimální výše vládních výdajů – ale posuzujeme reformy daňového systému z pohledu *struktury* daní – jaký je vliv reforem na efektivitu systému a na jeho distribuční dopady.

V předchozích článcích (Dušek, Kalíšková a München, 2013 a 2014) ukazujeme pomocí modelu TAXBEN některé diskutabilní aspekty současného zdanění příjmů – velmi vysoké zdanění zaměstnanců, velké rozdíly mezi zdaněním příjmů ze zaměst-

nání a podnikání a velmi slabou progresivitu. Přijatá reforma vysoké zdanění práce prakticky nemění, naprostá většina zaměstnanců bude dále čelit mezní daňové sazbě ve výši 48,6 %.

Přijatá reforma dále rozevírá nůžky mezi zdaněním zaměstnanců a živnostníků, a to u poplatníků se středními a vyššími příjmy, a ještě více u poplatníků s nejvyššími příjmy. Zaměstnancům s příjmy nad 1 242 000 roste mezní daňová sazba o plných 15 procentních bodů na 48,8 %, zatímco živnostníkům klesá o 11 procentních bodů na 32,5 %. Vysoké daňové sazby posílí snahy vysokopříjmových zaměstnanců se daním vyhnout. Právě poplatníci s nejvyššími příjmy nejsilněji reagují na změny daňových sazeb – daňovou optimalizací či reálnou změnou ekonomické aktivity.¹⁹ Této očekávané reakci může zákonodárce předem čelit tím, že zvyšování sazeb bude doprovázeno dalšími kroky, které omezí možnosti daňové optimalizace. Schválená reforma ale otevírá minimálně tři cesty, jak se vyšší dani vyhnout.

Za prvé, souběžné snížení daní pro vysokopříjmové podnikatele ještě více posiluje motivaci vykonávat *de facto* zaměstnanecké práce na základě smlouvy s podnikatelem. Za druhé, konstrukce odvodu z úhrnu mezd dává vysokopříjmovým poplatníkům (např. vrcholovému managementu) možnost daň obejít tím, že se vyčlení do separátní firmy, kde průměrný plat bude nad maximálním základem odvodu z úhrnu mezd. Jedná se o administrativně nákladné řešení, ale část firem jej zřejmě využije. Ve výsledku zvýšení daně dopadne arbitrárně jen na část vysokopříjmových zaměstnanců. Do třetice, podle již schválené legislativy se zdanění zaměstnanců s nejvyššími příjmy má od 1. 1. 2016 opět snížit, a to na 38,6 %.²⁰ To motivuje poplatníky k přesunu příjmů z roku 2015 do roků 2014 i 2016. Rozpočtový efekt vysokých daní pouze v roce 2015 tak bude zřejmě mizivý.

Důležitým rysem reformy je zvýšení minimálního základu sociálního pojištění živnostníků na 120 % průměrné mzdy, tj. 372 000 Kč (a obdobné zvýšení základu u příjmů z vedlejšího podnikání na 50 % průměrné mzdy). Jelikož zároveň klesají sazby pojistného, minimální pojistné se výrazně nezvyšuje (viz graf 1b). Ovšem po reformě budou plně dvě třetiny všech živnostníků pod minimálním základem. Minimální základy lze chápat jako nástroj tzv. presumptivního zdanění.²¹ Zvyšováním minimálních základů se omezují daňové úniky živnostníků, kteří podhodnocují své příjmy, ale jsou jím penalizováni živnostníci, kteří příjmy vykazují poctivě, ale mají je skutečně nízké. Je potom otázkou, nakolik je optimální zdaňovat presumptivně tak velkou část živnostníků.

19 Rozsáhlá zahraniční literatura zkoumá, jak se (vykazované) příjmy poplatníků mění se změnami daňových sazeb. Konzistentním zjištěním je, že na změny sazeb jsou nejcitlivější poplatníci s nejvyššími příjmy. Primárně reagují daňovou optimalizací – přesunem příjmů do jiného roku nebo do daňově výhodnější právní formy své činnosti. Až sekundárně reagují reálnou změnou své ekonomické aktivity. Pro shrnutí literatury viz Saez, Slemrod a Gieritz (2012).

20 Má být zrušen 7 % solidární příspěvek a znovu zavedeny stropy na zdravotní pojištění.

21 Viz např. Yitzhaki (2007) nebo Bulutoglu (1995).

Pokud jde o distribuční dopady, reforma snižuje daňové zatížení živnostníků se středními a vysokými příjmy, zvyšuje daňové zatížení zaměstnanců s nejvyššími příjmy, a nepatrně snižuje daně ostatním poplatníkům. Zvýšení daní nejbohatším zaměstnancům eliminuje jejich relativní zvýhodnění oproti ostatním zaměstnancům a vnáší do systému větší progresivitu. Z distribučního hlediska je snížení daní živnostníkům se středními a vysokými příjmy sporné – již nyní jsou tito poplatníci zdaněni relativně nejméně. Snížení daní nejbohatším živnostníkům snižuje progresivitu daňového systému. Povede ke snížení podílu daní, které odvádí nejbohatších 10 procent všech poplatníků na 26,5 procent, což je dokonce méně, než podíl těchto poplatníků na celkových příjmech (26,7 procent).

Literatura

- BULUTOGLU, K. 1995. Presumptive Taxation, in SHOME, P. (ed) *Tax Policy Handbook*, International Monetary Fund, Washington, DC.
- DUŠEK, L.; KALÍŠKOVÁ, K.; A MÜNICH, D. 2013. Distribution of average, marginal, and participation tax rates among Czech taxpayers: Results from a TAXBEN model. *Finance a úvěr*, 2013, Vol. 63, No. 6, pp. 475–504.
- DUŠEK, L.; KALÍŠKOVÁ, K.; A MÜNICH, D. 2014. The poor or the kids? Distributional impacts of taxes and benefits among Czech households. [Working paper CERGE-EI], dostupný na http://idea.cerge-ei.cz/files/taxben_hh_11_2013.pdf. *Prague Economic Papers* (forthcoming).
- GALUŠČÁK, K.; PAVEL, J. 2012. Taxes and Benefits: Work Incentive Effects of Policies. *Finance a úvěr*, 2012, Vol. 62, No. 1, pp. 27–43.
- IMMERVOLL, H. 2004. Average and marginal effective tax rates facing workers in the EU: A micro-level analysis of levels, distributions and driving factors. [OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 19], OECD Publishing.
- KLAZAR, S.; SLINTÁKOVÁ, B. 2012. How progressive is the Czech social security? *Prague Economic Papers*, 2012, Vol. 21, No. 3, pp. 309–327.
- MIRRLEES, J. A. (ed.) 2010a. *Tax by design: The Mirrlees review*. Oxford University Press.
- MIRRLEES, J. A. (ed.) 2010b. *Dimensions of tax design: The Mirrlees review*. Oxford University Press.
- PAVEL, J. 2009. Dopady změn v daňovém a dávkovém systému v letech 2004–2008 na hodnoty ukazatelů motivace k práci v ČR. [Ministerstvo financí ČR, výzkumná studie 1/2009].
- SAEZ, E.; SLEMRD, J.; A GIERTZ, S. H. 2012. The elasticity of taxable income with respect to marginal tax rates: A critical review. *Journal of Economic Literature*, 2012, Vol. 50, No. 1, pp. 3–50.
- SCHNEIDER, O.; JELÍNEK, T. 2004. Distributive Impact of Czech Social Security and Tax Systems in Early 2000's. [IES Working Paper No. 67].
- YITZHAKI, S. 2007. Cost-Benefit Analysis of Presumptive Taxation, *FinanzArchiv: Public Finance Analysis*, 2007, Vol. 63, No. 3, pp. 311–326.

THE IMPACTS OF THE 2015 REFORM OF DIRECT TAXATION: EVALUATION WITH A TAXBEN MODEL

Libor Dušek, CERGE-EI, a joint workplace of Charles University in Prague and the Economics Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Politických veznu 7, CZ – 111 21 Prague 1, and University of Economics, Prague, W. Churchill sq. 4, CZ – 130 67 Prague 3 (libor.dusek@cerge-ei.cz); **Klára Kalíšková**, **Daniel Münich**, CERGE-EI, Politických veznu 7, 111 21 Prague 1.

Abstract

The Czech Parliament approved a wide-ranging reform of direct taxes in 2011. Absent other legislative changes, the reform will come into force on January 1, 2015. We evaluate its impacts on the tax burdens and the average and marginal tax rates in a representative sample of Czech individuals and households. The main impact of the reform is a reduction in the average tax rates for the self-employed in the 5th through 10th income deciles, most frequently by 4.4 percentage points. The variation in the change in the average tax rates among the self-employed in low incomes deciles is large and varies between minus 5 to plus 5 percentage points. The reform would reduce the taxes for most employees only slightly but it would increase the average tax rate by up to 5 percentage points for employees with earnings exceeding four times the average wage. The effective marginal tax rates faced by the self-employed would drop most commonly by either 4.4 or 10-11 percentage points, while the effective marginal tax rates faced by employees would remain unchanged. The impacts on the households are highly heterogeneous depending on the share of income from self-employment in the household's total income. The reform would reduce the budget revenues by approximately CZK 19 billion.

Keywords

TAXBEN model, impact evaluation, tax reform, Czech Republic

JEL Classification

H22, H24, D31